

Kako se prema takvoj praksi odnosi aktuelni Ustav? Da li je taj akt – barem u intenciji – raskinuo sa praksom nedemokratske i nedovršene državnosti? Da li je delegitimisao ideju i praksu etničkog opravdanja režimskog nasilja?

Mislim da je odgovor na sva ta pitanja negativan. Na to upućuju način donošenja ovog Ustava, njegove sadržinske slabosti, kao i analiza njegove primene u proteklih devet godina. Prvo, ovaj Ustav napisan je i usvojen praktično iza zatvorenih vrata, kao međupartijska nagodba. Ustav je nelegitiman, naprosto zato što je nametnut. Drugo, ovaj Ustav je opterećen jednom izuzetno lošom definicijom političke zajednice. To je ono dobra poznata odredba u Preambuli o Kosovu kao „sastavnom delu Republike Srbije“. Kod nas se ponekad može čuti (za teoriju dvojbeno) mišljenje kako ova odredba i nije toliko važna, budući da preambula nema pravnu snagu. Ali, ne treba zaboraviti da se ustavotvorac postarao da naglasi kako „iz takvog položaja Pokrajine Kosovo i Metohija slede ustavne obaveze svih državnih organa da zastupaju i štite državne interese Srbije na Kosovu i Metohiji u svim unutrašnjim i spoljnim političkim odnosima“. Dakle, Preambula je definisana kao izvor pravnih obaveza za političku vlast. 'Kosovo je Srbija!' nije simbolički izrek, nego pravna norma. Problem je u tome što je takva pravna norma u potpunom raskoraku sa stvarnošću. Upravo, radi se o fikciji, a promovisanje fikcije u pravilo ponašanja nije samo logički besmisleno. Pravna fikcija zapisana u ustav narušava autoritet celog pravnog i političkog sistema. Ako država ne može ili neće da poštuje normu koja otvara ustav, tada ne postoji nijedna principijelna ili proceduralna granica koja bi sprečila tu državu da krši i sve druge ustavne i zakonske norme. Ukratko, dok god je ta odredba deo Ustava, nema načina da se Srbija upostavi kao ustavna demokratija. Praksa 'primene' Ustava od 2006. godine to jasno pokazuje. U proteklih devet godina, sve su 'demokratski legitimne' parlamentarne većine vladale kao privatizovani režimi institucionalizovanog ideološkog, političkog, ekonomskog i socijalnog nasilja.

Na čijim ćemo greškama učiti: svojim ili tuđim?

Govoriti o trijumfu Konzervativne stranke na izborima za Donji dom parlamenta Ujedinjenog Kravljevstva od 7. maja 2015. u najmanju ruku je neoprezno, ako ne i sasvim netačno. Tu nije reč o trijumfu jedne stranke i njenog čelnika, dosadašnjeg i budućeg premijera Davida Camerona; radi se naprosto o učincima jednog izbornog sistema u čiju opravdanost, pokazuju to i ovi novi rezultati, iz mnogo razloga treba sumnjati. Jednokružni, većinski sistem za izbor poslanika ima brojne mane i samo jednu ili dve navodne prednosti: zagovornici tog sistema objašnjavaju da on, pre svega, omogućava formiranje stabilne vlade jer unapred eliminiše iz parlamenta predstavnike manjih stranaka, što umanjuje mogućnosti za formiranje tromih koalicionih vlada koje nisu u stanju da dosledno sprovedu određenu politiku. Drugim rečima, ovaj izborni sistem stvara uslove za formiranje jakih vlada iz kojih stoji parlamentarna većina poslanika iz samo jedne, pobedničke stranke. Druga njegova prednost sastoji se u navodnoj specifičnoj vezanosti poslanika za svoj okrug: budući da se bira direktno, poslanik ima posebnu odgovornost prema glasačima iz svoje izborne jedinice. Ovo je argument koji se mnogo češće poteže kada se objašnjavaju specifičnosti lokalnih spram nacionalnih izbora, i on na neki način logiku lokalnih izbora, to jest odgovornosti lokalnih vlasti, projektuje i na nacionalne izbore, a to je na više načina pogrešno: ovde recimo samo to da se politike na lokalnom i nacionalnom nivou suštinski razlikuju, pa je neprimereno prenositi pravila koja važe na jednom nivou na drugi.

Na prvi pogled, izbori od 7. maja potvrdili su upravo očekivanja u vezi sa formiranjem stabilne vlade: izborni sistem je omogućio konzervativcima da osvoje natpolovičnu većinu u